

Постарина плаћена у готову.

Privredno - kulturne
Matice
za Sjevernu Dalmaciju

СРПСКА БИБЛИОТЕКА
„ЈУРАЈ БИЛОБИЋ“
СИБЕНИК
НАУЧНИ ОДСЈЕК
Izlazi Četvrtkom.

Privredno - kulturne
Matice
za Сјев. Далмацију

Godišnja pretplata za našu državu 40 din., za
Ameriku 2 dolara, a za ostalo inostranstvo 80 din.
Članovi Matice dobivaju list besplatno.
Primjerak 1 din.

Шибеник, 4. Априла 1931.
БРОЈ 100. ГОДИНА III.

Vlasnik Privredno-kulturna Matica za sjev. Dalmaciju
Urednik Dr. NIKOLA SUBOTIĆ
Uredništvo i uprava — Ulica Boždara Petranovića
Telefon br. 63. — Broj ček. računa 8.212

Privredne koristi, koje se ne osjećaju u Primorskoj Banovini

U ekspoziciji, koji je Ministar finansija dao uz novi budžet, prikazano je naše privredno stanje na jedan neobično interesantan način, sa zaključkom, da ono ipak nije tako nepovoljno.

Ne sporeći tačnost činjenice, da je pad cijena žita dao u glavnom obilježje današnjoj privrednoj situaciji, koja se općenito uzima kao kritična, Ministar finansija iznosi svoje poglede, da su posljedice pada cijena žita ublažene u osjetnoj mjeri dobrom prodom drugih zemljoradničkih proizvoda, napose voća i povrća, duvana, a zatim stoke i stočnih proizvoda.

Ova je misao kazata sa mnogo ubjedljivosti, koja se ipak nije održala u Ministrovom pogledu na privredno stanje u pasivnim krajevima. Za te krajeve, u kojima je na prvom mjesiu Primorska banovina, Ministar finansija izražava mišljenje, da ne samo da nisu osjetili štete od pada cijena cerealijske, nego su iz toga imali osjetnih koristi, pošto jeftinije dobijaju hranu, i ljudsku i stočnu. Upravo oni rezultati, koje Ministar finansija uzima kao dokaz za svoju ocjenu na proteku godinu, koju on ne smatra naročito nepovoljnom u privrednom pogledu, ne govore u prilog postojanja koristi, koje bi i Primorska banovina osjetila od pada cijena cerealijske. Ti su rezultati: da je većina stanovništva svakako održala svoj uobičajeni standard života, da su se obilato podmirivale javne dažbine i da su se mogli formirati novi kapitali, koji se ispoljavaju u povećanju uloga na štednju. Jer velika većina stanovništva Primorske banovine ima takav standard života, koji ne može sići još na niže. Jer je ona s mukom plaćala dažbine, ako ih je platila. Jer, na kraju, seljak Primorske banovine, a on je njena velika većina, nema ni starih, ni novih ušteta, već na stara zaduživanja pravi nova.

Ne želeći ipak usvojiti potpuno optimističko gledanje na privrednu situaciju, Ministar finansija prikazuje rad Kraljevske Vlade na pomaganju interesa domaće poljoprivrede. Kao rezultat tog rada Ministar finansija podvlači, između ostaloga, sniženje stope osnovnog poreza na zemljarinu i trošarine na vino i smanjivanje poreza u banovinskim budžetima. Pitanje tih i drugih rezultata rada vlade ne smije izostati na našoj strani, a neće biti ni smanjeno ovom konstatacijom, koju mi moramo učiniti, da mi u primorskoj banovini nećemo u pravoj mjeri moći osjetiti koristi od tog rada. Jer, u budžetu Primorske banovine, nisu smanjeni, nego povećani banovinski prirazi, kao što su povećane takse, koje su i u protekloj budžetskoj godini bile teške, za poljoprivredu, i kao što se održava bez smanjenja trošarina na vino, koje nema dobre prode.

Koliko nam je utješno obećanje, koje nam Ministar finansija daje, da će vlada produžiti svoju politiku na snaženju domaće poljoprivrede, i da

O koristi socijalnog osiguranja

Socijalno je osiguranje nada sve važan i odlučujući faktor u ekonomskom i zdravstvenom životu. To se vidi po tome, što mu sve napredne države daju ono mjesto i onu važnost, koja mu po pravu i pripada, te se može ustvrditi, da danas nema napredne i kulturne države, koja nije provela radničko (socijalno) osiguranje. Ono teži za općenitim poboljšanjem ekonomskog položaja radnika i to mu je glavni cilj. Ali socijalno osiguranje nije uzelo samo radnike pod svoje okrilje, već je ono po malo obuhvatilo sve slabije položene slojeve društva i tako je skućeni pojam „radničko“ izmjenjen sa proširenim „socijalno“.

Opće je poznata stvar, da je stanje radnika od uvijek bilo teško, a pogotovo je teško stanje običnih, neukvalificiranih radnika. Čovjek, koji je voljan, da svojim rukama zarađuje sebi hljeb, srećan je i zadovoljan, kad je do posla došao. Njegove su mu ruke i njegovo zdravlje cijeli i jedini kapital. Ali on se zadovoljava i najmanjim: glavno je, da pokriva najpreče potrebe života. Dakle je mlad i zdrav i ne misli na starost, bolest, i na mogućnost, da može ostati i bez posla. A kad bi i mislio na to, nemoguće je, da od svoje male nadnice sprema i za „crne dane“.

Broj radnika i radničkih porodica rastao je tim više, čim je više industrija napredovala, te se u velikim industrijskim gradovima njihov broj popeo na desetke i stotine hiljada. O tom narodu trebalo je ozbiljno povesti računa, jer se nije moglo, ni smjelo dozvoliti, da od radnika postanu prosjaci, pošto su poslodavcima dali snagu i zdravlje — jedino njihovo blago. Nije se moglo ni smjelo dulje trpjeti, da poslodavac iskorišćuje radnika „do zadnje kapi“, te ga onda, nepotrebna, odbaci, otpusti. Tako je uporedo sa golemim napretkom industrije nastalo i „radničko pitanje“, te je razumljivo, da je niklo u velikim industrijskim državama, poglavito u Njemačkoj i Engleskoj, i tu se je najprije počelo rješavati ovo pitanje. U Njemačkoj je radničko osiguranje stvorio Bismarck. On je uvidio, da je zdravo radništvo temelj privrede, i dobro je znao, da je bolesno, siromašno i jedno radništvo vječita i teška opasnost po privredu i po državu. Rješavanje radničkog pitanja našlo je ubrzo odjeka i po drugim naprednim državama. Razumljivo je, da su to pitanje države samo nastojale da riješe, jer im je bilo do toga

će se truditi da ne propusti ništa što bi moglo pripomoći, da naša narodna privreda bez velikih potresa prebrodi sadašnje teškoće, naše bi zadovoljstvo bilo punije, kad bi privreda Primorske banovine, u ljutoj borbi sa sadašnjim teškoćama, mogla osjetiti koristi od banovinskog budžeta.

da vide radnike — većinu pućanstva — zadovoljne i da na taj način uklone stalnu opasnost; a osim toga padali su siromašni, prije vremena ostarjeli radnici većinom državi na teret. I tako se je postepeno razvijalo socijalno zakonodavstvo do pred rat, koji je, kao negacija svakog napretka, kočio naravno i napredak u rješavanju radničkog pitanja. Ali zato je to pitanje po svršetku rata ponovno i najbiljnije uskrilo, sada već pod zaštitom Društva Naroda, koje je obvezalo sve države, da se pobrinu, da se položaj radnika poboljša i da radnici dođu do svojih prava: ima da se ustanovi radno vrijeme, nedjeljni odmor; imadu se odrediti pravedne i odgovarajuće nadnice, koje imaju obezbjeđiti pristojan život, imadu se provesti osiguranje za slučaj bolesti i nesreće, starosti i iznemoglosti, rente za invalide, zaštita djece, žena itd. Osnovana je Međunarodna Organizacija Rada, kojoj je pristupilo 56 država — među njima i naša. Organizacija ima da se brine, da se odluke provedu u život. Time što je Društvo Naroda uzelo samo da rješava i da se brine o radničkom pitanju, dokazano je najbolje, da je ovo pitanje od najveće važnosti po opći mir, jer je donekle zadovoljno i osigurano radništvo najbolja garancija za opći mir.

Svrha je socijalnog osiguranja, da radniku pruži pomoć onda, kad on više ne bude sposoban za rad. To je dakle u slučajevima bolesti, nesreće, porođaja, invaliditeta, smrti. Naš zakon predviđa i osiguranje za slučaj starosti te ima izgleda, da će se i ova grana osiguranja u najskorije vrijeme provesti. Prema tome, za koji je slučaj pojedina grana osiguranja određena, dijeli se s.c. osiguranje na

1. *Osiguranje za slučaj bolesti.* Ono daje bolesnome radniku sve ono što mu treba, da čim prije postane za rad sposoban. Dakle: besplatnu liječničku pomoć, lijekove, bolničko, sanatorijsko, banjsko liječenje, operavilište, a osim toga novčanu pomoć — hranarinu. Kad se uzme u obzir, da je ekonomsko stanje radnika općenito vrlo loše, tek onda može se pravo shvatiti, od koje je ogromne važnosti hranarina. Bez nje u velikoj većini slučajeva ne vrijedi ni besplatna liječnička pomoć, ni besplatni lijekovi, jer je sve to uzaludno, ako bolesnik i njegova porodica nemaju što da jedu. A to mu omogućuje hranarina, kako joj to i sam naziv kaže.

U slučaju porođaja daju se pot-

pore za majku i novorođenče, u slučaju smrti pogrebni troškovi.

Bolesnim članovima porodice daje se također besplatno liječenje i lijekovi.

2. *Osiguranje za slučaj nesreće* daje radniku liječenje do ozdravljenja, a povrh toga doživotnu rentu, ako je nesrećom nastupilo trajno umanjene radne sposobnosti. U slučaju smrti od nesreće daje se članovima porodice pogrebna i renta.

3. *Osiguranje za slučaj iznemoglosti, starosti i smrti* pruža radnicima, koji su usljed iznemoglosti ili starosti izgubili radnu sposobnost invalidsku ili starosnu rentu, a u slučaju smrti potpore i rente porodici.

4. *Osiguranje za slučaj neuposlenosti* daje osiguranim radnicima potpore u novcu za prvo vrijeme neuposlenosti i nastoji, da im u što skorijem vremenu pribavi odgovarajući posao.

Za sve ove potpore, u naravi ili u gotovom novcu potrebna su i ogromna sredstva. Radnici sami teško bi bili u stanju, da ih pribave, te stoga osim njih sudjeluju u davanju prinosa i poslodavci tako, da dolovicu plaćaju radnici, a polovicu poslodavci.

Svate, koje se godišnje ubiru od jednih i drugih vrlo su velike i iznašaju godišnje oko 370 milijuna dinara. Soc osiguranje je htjelo da radnik šteti onda, kad može štediti, naime dok je zdrav i dok zarađuje. Tom se štednjom mora on obezbjeđiti, kad ga stigne nevolja. Ako se radnik razboli i ne može raditi, gubi nadnicu. Ako uz te sve nevolje mora još da plaća i liječnika i lijekove, i ako još bolest duže potraje, tada to znači za radnika g.tovu propast. U najvećem dijelu, čekao bi, da bolest sama prođe. S time nastaje opasnost, da se iz lakšeg oboljenja razvije teška i nepopravljiva bolest. Naprotiv, ako radnik od svoje zarade uplaćuje stanovitu svotu, koje se može lako odreći, onda on sebi osigurava mnogo: liječničku pomoć i liječenje i s tim u vezi mogućnost da ubrzo postane ponovno za rad sposoban, a osim toga ne mora biti u strahu, da će gladovati kroz vrijeme, dok usljed bolesti ne bude mogao privredivati. Njegovi se dakle prinosi vraćaju, i to vraćaju mu se mnogostruko.

Ako se uzme u obzir, da se kod nas godišnje potroši na vino, rakiju, pivo te duhan na milijarde (oko 6 i po milijarda!), a u tim milijardama sudjeluju velikim dijelom i radnici, onda je svota od 370 milijuna malena prema tim milijardama uludo potrošenog novca. Od te svote radnici plaćaju polovicu, dok drugo plaćaju poslodavci, koji osim toga uplaćuju i cijeli prinos za slučaj nesreće.

Dakle od osigurane nadnice plaća radnik 3% a poslodavac 5%. Po prečno na svakog radnika dolazi kod nas 489 dinara godišnje, dok su u drugim državama te svote mnogo veće (Njemačka: 1300 din., Češka: 700, Austrija: 960 din. i t. d.)

Gornja tvrdnja, da se radniku pri-

nosi mnogostruko vraćaju, nije proizvodna. God. 1929. potrošeno je u ime potpore od grane za slučaj bolesti 239 milijuna, što čini 78% svih prinosa. U istoj je godini isplaćeno unesrećenim radnicima te udovicama i siročadi nesrećom poginulih radnika od grane za slučaj nesreće 32 milijuna. Skupa 271 milijun dinara. Te se je godine uplatilo *svaki dan* 400.000 din, bolesnim i unesrećenim radnicima u gotovom novcu. A skupa sa lijekovima i ostalim troškovima (bolnice i dr.) trošilo se je *dnevno* svota od 737.000 din. Drugim riječima: radnici uplaćuju 40% prinosa, a vraćaju im se u slučaju nesreće i bolesti 78% dakle dvostruko, dijelom u gotovom novcu, a dijelom u naravi. Kad ne bi bilo drugih koristi od radničkog osiguranja — a na to ćemo se kasnije osvrnuti — sama bi ova činjenica bila dovoljna, da najrječitije i najjasnije pokaže, od kolike je ogromne koristi i za radnike i za privredu soc. osiguranja.

— Svršice se —

POZIV NA SASTANAK

„Privredno-Kulturne Matice“
i „Privrednog Saveza“

U ponedjeljak, 6. aprila o. g. u 10 s. pr. p. održaće se u Kninu zajednički sastanak Upravnog i Nadzornog Odbora Matice i Saveza, pa se ovim pozivlju svi članovi Uprave, kao i oni članovi društveni koji žele, da iznesu svoje predloge za rad naših organizacija, da toga dana neizostavno dođu na sastanak, radi vrlo važnih pitanja naših krajeva, koja će se tada rješavati.

Sastanak će se održavati u prostorijama Privredno-Kulturne Matice u Kninu.

PRETSJEDNIŠTVO
„Privredno-Kulturne Matice“
i „Privrednog Saveza“.

КРИЗА

Чудна ријеч. Чујеш је свадје и на сваком мјесту. Гдје су два или три човјека заједно, било у кафани, било у крчми, било у пољу, било пред црквом, чујеш како забринуту изговарају ту страшну ријеч, која је узбунила и збунила сав привредни свијет, која је следила живот привредног свијета и пријети му пропашћу — смрти.

Криза није никаква болест, већ ознака најбешњег развоја болести, кад се одлучује о смрти и животу болесника.

Живот свих народа на свијету послје рата је оболио. А болест се је појавила, јер сваки хтио да лагодније живи него прије рата. Такове су прилике биле послје рата, да је сваки, ма свака душа, лако долазио до новца, који се лако и лакоумно просипао. Због обиља новца промјенио се је начин живљења: хранења, одјевиња, намјештања домова, провађања, забављања, па и рада. Нови начин живљења, удешен је тако, као да ће сигурно и бесконачно да потраје та лакоћа згртања новца. Лудост. Народ је заборавио на стару мудрост, која нам прича, да је из ријеке Нила иза седам гојних и једријех крава изишло седам мршавих и гладнијех крава, које су прождрле дебеле и једре, па опет остале гладне и празне.

Криза је увијек било, само су мудри и Богом надахнути људи знали да их се навријеме или спријечи или ублажи. Сад у наше доба мало је било надахнутих видоца, који су гледали у будућност. Добра и обилата садашњост толико је била заслијепила људе, као и пуно корито прасе.

Народ опојен и заслијепљен незаслуженим обиљем почео је да напушта рад и да ужива. Поља се напуштају и запустљају, а крчме и каване се пуне веселим и пијаним народом. Домаћини престају бити домаћинима. Мужеви престају бити мужевима. Па и жене обезглављене, незауларене, престају бити женама, мајкама и домаћицама.

Некад се је говорило и понављало: »Не лежи кућа на земљи, већ на жени«. Али сад се то не може да каже. У кући се не чује давно лупатаре: нетка се више ни сукно ни платно, ни прегаче, ни ћилимски, ни биљци; не везу се више ни рукави, ни направе, ни јаке, ни грљни, ни торбацци, ни калпацци, ни халинске, ни зубунске обрубе; наши људи, које је некада било видјети и кад копају, и кад косе, и кад жању, и кад тргују и кад су љети на збору или у храму Божјем како се бјеласају у платненом одијелу откату, убијелу и шавивену од њихових вриједнијих жена и домаћица, а зими када су топло обучени у сукнене бевеуре, топле гуње и тешке алкове, одредене, откане, оморене, скројене, зашивене, извезене, скрлетом и гајтаном украшене рукама њихових вриједнијих жена; а обучене у топле вунене чарапе, обојке, подлегаче, натикаче, грлице и врчане опанке: предене, везене, плетене, кројене и врчане крај ватре у кући њиховој — сад иду у неким ритама, прњама и крнетицама, кроз које им се, и кад су нове, види голо месо. Прави просјаци и машкаре!

Одбацили су своје лијепо и добро одијело, које им је годинама трајало, и штитило им тијело од праšине, блата, жеге и леда, а облаче се у фабричне крлетине, које се из туђих држава уважају, које купују под скупе новце, а које су кратког вијека, јер ни једну годину не могу да истрају.

Слабо обрађивање земље, запустљање стоке, превелико дијељење фамилија, правдање по судовима, трошење и задуживање по крчмама, напуштање домаћег рада и домаће производње, продавање у бесцјење својих производа, куповање одијела маловриједног и краткотрајног како за мушкарце, тако и за женскиње; бјежање из села у варош ради бржег богаћења и господскијег живљења, све је то изазвало оболење живота, нашег народног живота, све је то проузроковало ову страшну кризу.

И та је болест сад у свом највећем напону. Сад је та страшна привредна и друштвена криза, јер нисмо објлили и ослабили само имамо, већ и у честитости, у поштењу, у човјештву, у побожности. И сад се одлучива с нашем бити или не бити. Претстоји нам смрт или живот.

Па ко ће одлучити о томе, хоће ли се спасити или пропасти?

Ко други него ми сами! Давно је речено: »Свак је ковач своје среће«. »Како удриши, онако ћеш и кушати«, и »Како простреш, онако ћеш и лећи«.

Па што треба да радимо, да се спасимо од пропасти?

Повратимо се предатном тријезном животу. Обрађујмо што боље наша поља. Умножимо и разумно тимаримо нашу стоку. Избјегавајмо парничењу. Не залазимо у крчме, Не трошимо ни паре на пиће, јер се на њ плаћа ђаволу порез. Не продајмо кожа и вуне док не израдимо сву потребну нам робу. Облачимо се у одјећу и обућу што их откамо и израдимо у нашим кућама, нашим рукама. Не купујмо оно, без чега можемо бити. Стегнимо потребе нашега живота и не пружајмо се више него што је дуг покривач, да не прозебемо и не умремо од леда. Разумно радимо и разумно штедим.

Још заведемо запт, ред и послушност у нашим кућама и упутимо сваког члана заједнице на редован и што обилатији рад и ми ћемо се упутити к оздрављењу, које ће полако, мало по мало, до тричетири године доћи.

Зло лако долази, али тешко одлази. Треба стрпљења, истрајности и разума па да га од себе одгурамо.

Заједничким прегнућем ријешимо кризу.

Протојереј Крстановић.

ДУГОВИ

Са свих страна чује се да је наш тежак дужан. Дужан је трговцу, љекару, апотекару, адвокату, крчмару, задрузи, банци, пореза. На све стране је дужан. У дугу се дави, као утопљеник у гљивљивој бари.

Што је проузроковало ово велико презадужење нашег привредника?

Његова луда памет. — Кад је, код нас у сјев. Далмацији, ослобођена трећа зона од талијанске војне окупације, остварене су и гдје треба и гдје не треба филијале разних банака, које су изобилувале новцем. Новац се је почео да дијели народу на мјеницу. У овоме часу не зна се ко је био лакоумнији: дали управе банака или сељак, који је у врло много случајева дизао новац без потребе, само да се ачи са туђим новцем, на који је плаћао превелике камате (до 30 посто).

Новац је ђаво. Новац је као ријечка пржина, стиснеш га у шаку, а у шаци ни зрна. Измили ти из шака као јегуља. А наш га тежак, борами, није толико ни стискао у шаку! Брзо је његов новац мијењао господара, јер је тежак тај позајмљени новац трошио на непотребну и некорисну куповину ограда и винограда, или на куповање непотребних му коња, или луксусне робе и покућства или чак, што је најлуђе и најгоре, у пијанке по крчмама и гостионицама, у селу и вароши.

Али што је најжалосније у овоме лакоумном задуживању то је, што тежак подижући новац на дуг, па било то ма код кога, није ни часа помишљао да треба тај позајмљени новац повратити ономе, који му га је позајмио. Не само то, већ се он није старао ни да уговорене камате плаћа. Десио се је, усљед тога, да је дуг застао и нарастао до великих сума.

У исто вријеме су демагошки партијски букачи и мутикаше проповједали народу да не треба плаћати порезе и господарима давати приходе за кметије. И тако уз болшевизам скривили су нагомилане и ових дугова.

И сад наш тежак стење под тим дуговима, који неће ишчевнути и нестати, ако их се мало по мало и редовито не буде исплаћивало. Дуг

није снијег да га сунце раскрави, а прошла су давно и давно она времена, кад су се сзакх седам година праштали дужницима њихови дугови.

Дугове ваља плаћати, као порезе. Ако се неће на лијепо, платиће их се на ружно, а то је само од штете за дужника, јер ствара непотребне трошкове, које на крају крајева он мора да плати.

Ми врло лако можемо, само ако хоћемо, да се не само исприпросимо дуга, већ да побољшамо и своје благостање. Треба само одлучне воље.

Колико је наших села као од Бога створених да се у њима гоје крушке или јабуке или шљиве или праске или трешње и вишње или поврће? Колико ли хиљада дивљака расте ненаврнуто по виноградима, међама, оградама и пашњацима наших дужних тежака? Кад би се само те дивљаке наврнуле племенитим врстама крушака, јабука, трешња, шљива и прасака, њихов би приход куд и камо био већи од свих дугова наших тежака. Тако док милиони дуга расту, милиони због нехаја и нерада пропадају у тутањ.

Није само у томе самопомоћ. Има и других начина, којима се дужни тежак може да испомогне у ослобођењу од дуга само ако хоће.

Из године у годину све више се у нас тражи добра живина, све више се троше јаја и купују млада крмад, било за напредак, било за кланицу. На вагоне се крмада довози на наше пијаче из Босне, Хрватске и Славоније.

Нека наше домаћице, у договору са домаћином, — водећи тачна рачуна о уложеној храни и сигурни да ће им и уложени труд и уложени капитал донјети бар толико чисте дсбити, колико уложене хране, што значи 100 посто, — више одгајају тучења, пилења, прасења, гусака и оваца, па ће се створити брзо могућност да се збаци са себе и то проклетство тешко бреме, што се дугом зове.

При томе треба бити тачан у отплаћивању дугова. Кад, наине, стигне утаначени рок, треба платити уговорену камату и уговорени оброк. Од тачности зависи напредак и живот свијета.

Да получимо тачност, треба радити и штедити, јер „у радише увијек свега бише, а у штедише и још више. А „ко је дужан и на Божић је тужан“.

Кад се ослободимо дуга слободније ћемо дисати и свим замахом крила к напретку полетати.

Р. К. К.

DIVNI UVOJCI

Bezgranično trajni kroz vlažnog zraka ili znoja postizavaju dame i gospoda bez rudila (brenšere) sa Hela cremom za kožavuost. Također se i najljepši bubikopf uljepšava, jer postaje svaka ondulacija suvišna. Velika prišteta na novcu i vremenu. Utječe povoljno na rast kose. Vaš odraz u zrcalu ushitiće Vas. Odmah nakon uporabe nastaje množina onduliranih uvojaka, prekrasne frizure. Naročito hvale ovu kremu pozorišne umjetnice. Cijena Din. 12, 3 bocce Din. 25, 6 boca Din. 40.

Dr. Nic. Kemény, Košice C. S. R.
Postfach 12/L. 120.

O umjetnosti naših tkalja i vezilja*)

Gospođe i gospođice!

Pitanje o ručnom radu narodnih tkalja i vezilja nije pitanje kakove ve-sele dangube. To je pitanje i krupno i aktuelno. To je pitanje koje ima svoju veliku nacionalnu, vaspitnu, umjetničku, prosvjetnu i ekonomsku važnost. O njemu već postoji čitava literatura u našem jeziku i skoro u svim kulturnim jezicima. Zbog toga i kao ljubitelj svega što je narodno, ja sam se i odlučio da pred ovako otmenim skupom dodirnom to pitanje samo s umjetničke strane. Osjećam prijatnu dužnost da na — ukazanoj mi časti i pruženoj prilici za ovo skromno predavanje — zahvalim toplo uvaženoj Upravi Narodne ženske zadruge i njezinoj ag. lnoj pretsjednici g.đi Du- lores Kovačević.

I.

Historija umjetnosti je utvrdila da naš narod ima i dara i ljubavi za umjetničko stvaranje. Kroz kakovih deset vijekova on radi na umjetnosti, i kolektivno i preko snažnih ličnosti. U prošlosti i sadašnjosti on je dao mnogo raznovrsnih spomenika i djela iz arhitekture, skulpture i slikarstva od izvanredne vrijednosti. Najljepši među njima izgledaju kao dragulji spušteni s neba da ukrase bogato i raskošno mnoge krajeve naše otadžbine. Katedrala u Šibeniku, klauster dominikan-skog manastira i knežev dvor u Dubrovniku; zvonici i palate u Trogiru, Splitu, Hvaru i Dubrovniku; manastiri Studenica, Ravanica i Manasija; crkve u Gračanici i Dečanima; gradovi Zvečan i Smederovo — da to samo navedemo — predstavljaju vrijednost neizmjerenu, ljepotu neprolaznu. „Ikonostasi i oltari u Hrvatskoj i Vojvodini raskošni, bujni, od samog života, lakoće i čudi; freske u Nagoričinu, Sopoćanima i Lesnovu, čudo od mašte, osjećanja, lakoće linija i raskoši boja; portreti, Danila, strogi u svom stavu i meki u svojoj sjenci; predjeli, kompozicije i portreti Đorđa Krstića, načinjeni od ugašenih, tragičnih osjećanja, od požara i od krvi, od tuge; neizmjenično u suncu i magli, ustreptali, blagi pejzaži Grohara i Jakopića, tih pjesnika slovenačkih šuma i dolina, skulpture Ivana Meštrovića, čijoj snazi nema mjere i čija ličnost potsjeća na diva iz bajke; — ti spomenici i ta djela — s pravom kaže g. dr. M. Kašanin — služili bi na čast i ponos svakome narodu na svijetu“.

Karakteristično je i to, da smisao za umjetnost imaju ne samo obrazovani, već i najširi, seljački slojevi našega naroda. Naše narodne pjesme i pripovijetke, narodne melodije i ritmovi, tekstilna ornamentika i vezovi, rezbarije u drvetu i kamenu, — sve su to sjajni dokazi kako i naš „prosti svijet“ ima dara i ukusa za ljepotu, za umjetnički izraz, za boju, za šaru, za sve što je ukrašeno i slikovito. U prostom narodu sačuvao se i do danas kult naših srednjovjekovnih umjetnika i njihovih spomenika. Naš narod je razumio i zavolio monumentalne i živopisne građevine naših starih cara zadužbine, i njima se uvijek ponosio Narodni guslari i pjevači čisto se rastapaju od miline, kada im se pruži prilika da opjevaju ljepotu tih spomenika naše negdašnje slave i veličine. U onoj prkosnoj pjesmi *Miloš u Latinima* niko manji no kosovski junak Miloš Obilić kaže u brk latinskoj gospođi:

*) Predavanje održano na poziv Narodne ženske zadruge u Šibeniku, 19. marta 1931. g.

„Vi ste mudri, gospodo latinska,
Jeste mudri al' zborite ludo:
Da vi znate naše manastire,
Naših slavnih cara zadužbine,
Kakovi su i koliki su!“

U drugoj pjesmi, *Zidanje Ravanice*, kneginja Milica potsjeća kneza Lazara:

„Što bijahu Nemanjići stari,
Carovaše, pa i preminuše
Ne trpaše na gomile blago,
No gradiše njime zadužbine.“

I kada su tuđe najezde za neko vrijeme presjekle polet umjetničke radnosti naših viših klasa, u dubokim narodnim slojevima nije se ni tada izgubio smisao za umjetnost. Ni u tim teškim vremenima prosti narod nije napustio svoj izraz u raznim granama umjetnosti, nego je i dalje proicirao svoju dušu u tekstilnoj ornamentici, u vezovima, u pletivu, u ritmici, u poeziji i muzici. Imaju dakle pravo oni koji naš narod ubrajaju u izrazito umjetničke narode. Isto tako, tačno je i mišljenje, da jugoslovenski narod ima jednu od najbogatijih i najsajnijih umjetničkih tradicija u Evropi.

S ponosom možemo kazati, da imamo danas bogatu, raznovrsnu i jedinstvenu umjetnost, kakovu valjda nema ni jedan narod oko nas. U toj umjetnosti časno i vidno mjesto zauzimaju: *poezija, muzika i ornamentika našega prostog naroda*. Naša narodna poezija već je priznata i uvažena i kod nas i u Evropi. Njezina genijalna elementarnost, duhovno bogatstvo i slovenska snaga osvojili su čak i veliki svijet, umjetničke i naučne autoritete prvoga reda. U novije vrijeme probija put do sunca i priznanja narodna muzika. Ona počinje da daje snagu djelima koja stvaraju moderni umjetnici kompozicije. Njezin jaki uticaj osjeća se naročito sve više u kompozicijama naših najjačih muzičara. Najzad, u najnovije vrijeme, izbija na svjetlost i narodna ornamentika, umjetnički radovi naših seoskih tkalja i vezilja. I u toj grani naše narodne umjetnosti osjeća se isti onaj duh, ista ona snaga i veličina jugoslovenske duše, koja daje prvoklasnu vrijednost narodnoj poeziji i narodnoj muzici.

Kao što narodno pjesništvo nema u sebi ništa individualno ili subjektivno, tako to nemaju ni ženski radovi. U obje grane umjetnosti ogleda se podjednako ona svjesna tipska cjelina široke narodne mase. Dakako, da se u svaki rad nehotično unosi i nešto malo svoga, ali tradicionalni obrazac toliko je jak da te ispade suzbija, i te neznatne varijacije ništa ne remete u glavnoj odlici. Sadržaj narodnih pjesama ograničuje se na ono o čemu se govori, tako isto i narodni rukotvori imaju granice iz kojih ne izlaze sve dotle, dok im s umjetničke zanatske strane iz varoši ne dođe nagon za podražavanjem i kvarež. „U narodnim vezovima — veli g. dr. S. Trojanović — uvijek se drži nasljednih primjeraka, i samo je razlika u finoci konca i materije na kojoj se radi. Pa i taj pravac jednakosti jako se podudara s narodnim pjesništvom, gdje takođe staloženost ne bode oči i ne ističe se na štetu nižeza a za korist višega. I ono forističko uokvirivanje misli u narodnim pjesmama isto tako provodi narodna vezilja i u svome vezu i samo izvježbano oko može da zapazi i da prouči šta koji ornament znači. Narodna duša se proicira u ručnim izradama, osobito ženska u vezovima. Žena sasvim mehanično unosi u svoje rukotvore čitavu svoju maštu, svoje želje, svoj bol, pa i samu

kletvu. Tim se proizvodima ona obraća dragome, poručuje mu i s njime se kao preko pisma razgovara... Razumije se kao i pjesma, tako i ženski rukotvor samo onaj svoj utisak ima, koji se radi u muzi, dakle samo finija vrsta ženskog radi sadrži metaforskih pretstava, čega već nikako nema u zanatlim tehnikama, pa ma ga ženska i brižljivo radila... Narodna pjesma voli ponavljanje stereotipnih obrta, potpuno tako čini i narodni vez, jer i na njemu se često bezbrojno puta ponavljaju isti dijelovi. Pa pošto se i u vezu ispisuju misli i osjećanja u naivnu obliku i posrednoj namjeri, da što su onda oni — nego čista ženska poezija, govor iglom!“ I stoga se za naše narodne vezove s punim pravom reklo: „Svaki vez je — posebna pjesma, svaki konac — stih, svaki ubod igle — ritam, koji tako potsjeća na naše narodne popjevke i narodna kola“.

Melodični akordi boja u našim vezovima i tkaninama podudaraju se i s nekim akordima iz naše narodne muzike. O tome je opširno pisao između ostalih i naš proslavljeni muzičar i etnograf F. Kuhač, koji je upoznao i zabilježio oko 30.000 narodnih napjeva i pjesama. On je kazao, da se te dvije grane narodne umjetnosti podudaraju i u veselim akordima

»dura« i u skalama čežnjivoga i dirljivog »mola«. „Ali u našoj jugoslovenskoj koloristici — veli on — to onaj mrki, turbolni »mol« kao što ga izrazuju purpurne liturgične boje (n. p. katoličke crkve u korizmi), ili one modre, zelene i narančaste boje u pompejskim freskama, ili na slikama iz starijeg hrišćanskog doba, s onim mrkim slikama, gdje se prikazuje žalost, grijeh i umiranje. Slovenski je »mol« blag, nježan, prijatan, fin, pun mira i čežnjive umjetničke poezije. Taj slatki, blagi »mol« odgovara karakteru Slovena... Slovenski ornament i njihova topla koloristika nisu nikli na mrku tlu kao na pr. slike i vezovi oholih, osvetljivih i hladnih Mlečića. Jugoslovenski obrasci najvode da rastu na *bjelju tlu*, na boji nevinosti, kreposti i vedrine. Neki naši »mrki« vezovi po suknu i čohli potječu iz hrišćanskog perioda, pa su izraz pokajanja i žalosti«. Poznati su Kuhačevi napori da boje narodnih ornamentata izrazi muzičkim akordima. Sve tri grane naše narodne umjetnosti, dakle, i poezija, i muzika, i ornamentika, u suštini predstavljaju jedinstvenu i harmoničnu cjelinu koja zadivljuje svojom originalnošću, bogatstvom i ljepotom.

— Nastaviće se —

Mirko Ležalč

Prigodom proslave u Klanacu

Mentalitet Klančana. — Prosvjetni radnik g. Dako Čenić. —

Klanac, 15. marta.

Razne kulturne i socijalne manifestacije redaju se knjinskim i petropoljskim bazenom kao očiti dokaz, da naša javna stvar zauzima sve povoljniji tok. Štampa je registrovala mnoge od njih, a mnoge su zapažene samo u onom krugu, u kojem se javni radnici požrtvovno zauzimaju. — Najnovijeg je datuma uspela proslava Sokolske čete u Tepljuh-Biočiću i Klanacu.

Moguće da je Klanac imao i ljepših svečanosti, kad se u njem kočila drevna Pramon, u kojoj su ponekad plandovala rimske legije dominirajući petropoljskom i kosovskom kotlinom, no mi inače ne pamtimo, što bi natkrililo današnji događaj. Po svom značaju, stilskoj izvedbi i intencijama to je ono, čemu bez rezerva treba pokloniti pažnju, već i zbog toga što cijela manifestacija ima i svoj zanimljiv okvir.

Stanovništvo Klanca baštinik je mnogih atributa industrijskog područja. Boležljivi kult savremenog idola u obliku „dinara“, kao i sticaj drugih okolnosti, neodoljivo ga tjeraju, da svoje vitalne snage raspije u crnim i podzemnim rovovima, u koje odlaze ne samo muževi i dorasli momci, nego i djevojke, te buduće majke klančevih pokoljenja. Tolki utrošak snage u rudokopu ima žalostan odblesak na ukupan seljakov život: pored majke „Majke Promine“ domaće je gazdinstvo ostalo bijedno i opustjelo pastorče, koje ipak služi kao osnov svemu. Zavidan privilegij uživa samo vinogradarstvo — mezmice narodne ekonomije u Klanacu. Moguće zato, što crvena kapljica pruža tim indolentnim ljudima jedino istinsko zadovoljstvo. — Pa ipak to nisu pijanice Bakovog stila, kakve se nađu po svakom drugom mjestu ovoga kraja, već ljudi, koji se kao očajnici mašaju čaše, da ublaže bol. Duševna depresija, dezorijentacija, osjećaj praznine vidljiv su pečat na duši Klančana, koja je pustošna i široka kao i ono

Petrovopolje s pogđekojim boljim okrajkom, a bolna, sladna i siva kao i ona litičava Oštra ili Gradina, koje se, kao monumentalni i nemoćno bolni gotski spomenici, šiljato uzdižu put nebesa vapeći milost. Mrtvilo, indiferentnost, skepticizam, čitava Ponorina kutija bijeda pritisaku Klančevu dušu kao nesnosna mora. Prislunhite samo, kako u kamenitoj zaklonici, sklonjena od bure, zapjeva Klančanka! Učini vam se da bolno bugari. Tek nešto kasnije uvjerite se, da to nije plač nego pjesma! Ta melanhonija upadljivo vbrira u svakoj popjevci, koje su i nekako surovo stilizovane, na pr. „Crna ruda, crna prpa; — crn ti je onaj, ko je trpa!“ Samo ove proste riječi riječi s nepatvorenom iskrenošću ključ su čitavog jednog problema, jedne psihologije mase, koja nije čisti seljak kao ni rudar. To je neki mješanac s neobičnim instrumentima u ruci, za područje Sjever. Dalmacije poseban mentalitet.

Sve te činjenice sumarno znače da je naš Klanac doista u klanacu!

Nesumnjivo je, da su tu potrebne efikasne kulturnoprosvjetne mjere. No u takovom terenu ušturi i izda svako kulturno zrnje! Zato je tu prosvjetni rad skopčan s većim preponama nego drugdje, i zato je tim veća zasluga g. Dako Čenića, upravitelja osnovne škole u Biočiću i narodnog prosvjetniča, istinskom voljom, upornošću i žilavom israjnošću krči on širokim zamahom puteve kroz tu pustoš, neobzirujući se nikad, kao da svom težinom svojih gestova hoće reći: „I radi za svijet, al' ne nadaj se plati, — a hvala ljudska voda je vrh pijeska!“

Čim dolazi u Biočić, odlučno uređuje školu. Svoje učenike vaspitava za svoje pomagače, u koliko ih neupućuje u škole, naročito „Privredniku“. Među njima osniva *Sokolsku četv*. Odmah zavodi *Tamburaški zbor* i *Čitaonicu*, da bi osigurao egzistenciju Sokola, stekao mu nove prijatelje i članove. No te dvije akcije nemaju uspjeha, ali Leonidu ne možemo kriviti za Termopile. — Pored toga čin

on dragocjenih usluga svome seljaštvu. Postaje njegov tribun. U zadnje vrijeme udara temelje Podmlatku Crvenog Križa.

U svemu ga potpomaže isto tako odlična učiteljica i njegova supruga gđa Milena Čenić. Njih su dvoje jedinstven prosvjetni duet, čiji je rad neocjenjivo dragocjen, tim više, što pokazuje tendenciju, da Klančane izvede iz klanca.

Poslije mnogih lijepih priredaba, s kojima su stekli opšte simpatije, oni su i ovaj put dali odličnu zabavu za Sokolsku četvu.

Pozvani su Sokoli iz Drniša i okolice, da svojim učešćem sugerišu mladoj seljačkoj braći potrebu ozbiljnijeg rada kroz iduću sezonu. Obilni program, poučno zabavnog sadržaja, izvodila su s lijepim razumljivanjem dobro uvježbana školska djeca.

Istaci je dvoglasno pjevanje dječjeg zbora, dekor i svu tehničku stranu. Također pjevanje Pjevačkog zbora iz Drniša, kojem je dirigirao g. Šime Mudrić. I zbor je otpjevao nekoliko narodnih pjesama polučivši srdačan aplauz.

Poslije pretstave davana je zakuška. Na ovoj se načelnik g. Adžija zahvalio g. Čeniću za prosvjetni rad i čestitao mu uspjehe. Podvukao je ličnu radost, što takov učitelj djeluje u njegovoj opštini, apelujući na ostali učiteljski svijet, da se povede g. Čenićevim primjerom. Poslije tih riječi g. Adžija se oprostito s domaćinom i otišao, a još dugo u noć svirala je drniška muzika, i zabavljala dobro raspoloženu publiku.

Prostor mi ne dozvoljava, da uđem u detalje te lijepe večeri, u namjere i značaj raznih vaspitanih momenata za školsku omladinu u Klanacu, za koju se g. Čenić skrbi s isto onoliko ljubavi i milošte, s koliko i za onaj svoj simpatični par. Od nje uzgaja ne samo nove Klančane, nego i prave rodoljube, prema čemu i konstatuje g. Adžija: „Od malih čemo uzgajati naše državljane“.

Neka je hvala i priznanje g. Daki Čeniću i njegovoj vrijednoj gospođi. **Duro Čolović**

† ЈАКОВ ЛЕЖАИЋ

У недељу, 29 прошлога, послвије кратке болести, истргнут је из загрљаја старих родитеља Јаков Лежаић из Беврсака, у напону младичке снаге, у 30-ој години живота.

Покојни Јаков је био првмјер сталожена и радина тежака, добар друг и искрен пријатељ. Охлакују га стари родитељи, отац Сава наш претплатник, брат проф. Мирко наш стални сарадник, те остала браћа, пријатељи Прив. културне Матице.

Покојнику нека је лака земља, а породици наше искрено саучешће у тешкој тузи. **Ђ.**

Izložba slika

Za vrijeme uskrasnih praznika biće otvorena u prostorijama Bovanove škole izložba slika gos. Pavla Čizova, nastavnika ovdašnje gimnazije.

Neprjatan hripavost ozdraviće te na taj način, da više puta dnevno pijete nekoliko čaša Radenske ljekovite vode sa toplim mlijekom.

Prijateljima, saradnicima i pretplatnicima katoličke vjere želimo sretne

USKSNE PRAZNIKE!

Dobri finansijski savjeti, koji se u Šibeniku ne slušaju

Čl. 2 bližih odredaba o sastavljanju i odobravanju proračuna i konačnih računa, koje je na osnovi zakona o Bansknoj Upravi izdao primorski ban 14/3 1930, propisano je: da je općinsko upraviteljstvo dužno da svake godine, najdalje do konca mjeseca decembra zgotovi proračun prihoda i rashoda općine, njezinih odlomaka, ustanova i fondova za dođuću godinu, a općinsko vijeće dužno je da proračun rješi najdalje do konca marta nastajne godine.

Upraviteljstvo općine Šibeničke zgotovilo je, i ako ne do konca decembra, ali je ipak zgotovilo proračun prihoda i rashoda za god. 1931. Predlog je budžeta općinskog takav, da se je čuo jank ne samo sadašnjice, nego i pokoljenja, koja će nadolaziti do konca ovog vijeka.

Mesec mart je prošao, a općinsko vijeće još nije riješilo proračuna. Međutim, upraviteljstvo općinsko angažuje izdatke, za koje neće imati kredita ni u predložencu budžetu. Takav je jedan izdatak za ukrasnu ogradu oko zapuštenog zemljišta varoške katoličke crkve i podizanja jedne kapelice pored same crkve. Taj izdatak nije malen, a pasće kao težak teret na općinske finansije, koje su i inače slabe.

Upraviteljstvo šibeničke općine osjeti, u svakom času, potrebu da izjavi svoju gotovost na rad u intencijama vlade. Ovaj rdavi primjer, koji ne stoji usamljen u vršenju rashoda općine šibeničke, pokazuje kako je neno upraviteljstvo gotovo poslušati dobre savjete, koje je ministar finansija dao u svom eks-poziju uz novi budžet. Tu se preporučuje opreznost u angažovanju novih izdataka, za koje će biti potrebiti naknadni krediti. Tu se razumno govori o imperativnoj potrebi apsolutne štednje u vršenju javnih rashoda, o kojoj svi odgovorni organi moraju najstrožije voditi računa.

Ministar finansija nije stao samo na tim korisnim savjetima, koje je dao javnim organima. On je izrazio zdravu misao, da se i široke mase moraju naviknuti štednji i da im se u tome moraju dati dobri primjeri odzgo. „Tu moraju prednjačiti prosvjećeniji društveni redovi, a iz njih ovu akciju, na širokoj organizovanoj bazi, imaju stalno i uporno pomagati i sprovođiti i škola i crkva i svi državni organi.

Prenijevši potpuno tačno riječi Ministra finansija, naša je dužnost, da ukažemo primjer prednjačenja u štednji, koji je dala katolička varoška crkva. Ona je poštedila svoja sredstva, s kojima bi morala sebe kititi, pa je izdatak za ukras svog zemljišta i za podizanje izlišne kapelice prenijela na široku bazu oporezivanja svih općinara.

Oni joj ne mogu biti blagodarni na tom daru!

Tužba protivu starokatolika

Državno odvjetništvo u Šibeniku podnijelo je Okružnom sudu tužbu protivu Milivoja Grubišića glavnog i odgovornog urednika ovdašnjeg mjesečnog lista „Nove Zore“ kao i protivu zastup. urednika i stampara. Nadalje su tuženi gg. Dr. Dr. gutin Tomac advokat u Zagrebu, Milan Dobrovopoljac (Žmigavec) u Dugom Selu i Niko Petrić župnik-konzultor H. S. C. u Splitu radi raznih članaka otštampanih u br. 5 od pr. ged. Optuženi su dali već svoje odgovore, kao i

Suviše je bolesti, koje ugrožavaju naše zdravlje!

Srećom se nekoje od njih mogu izliječiti na vrlo jednostavan način. Čujte!

1. Kod kostobolja, bubrežnih kamenca, pijeska i kriza tri puta dnevno po jednu do tri čaše ugrijane Radenske vode zdravilnog vreća.

2. Kod kronične upale bubrega, Prostata hypertrophie, želučanog i crijevnog katara, Uretritisa, Cystitisa, Pyelitisa i Fluor albus dnevno tri do šest čaša ugrijane Radenske vode Kraljevog vreća.

3. Kod katara grla, berikate i bronhita više puta dnevno po jednu čašu Radenske vode zdravilnog vreća sa vrućim mlijekom.

4. Kod Icterus, zastajanja u jetri i kod žučnih kamenca dnevno tri do šest čaša Radenske vode sa Karlsbadskom soli.

5. Kod Diabetes mellitus, zavapnenje arterija, guše i Basedowe bolesti pije se najbolje redovito umjesto druge vode Radenska voda, najmanje ipak tri put dnevno jednu do dvije čaše.

6. Kod želučanih i crijevnih rana dnevno tri čaše kuhane pa opet ohlađene Radenske vode zdravilnog vreća.

prigovore na tužbu, pak se sada očekuje glavni pretres za koji vlada ovdje veliki interes, jer će se pred sudom pretresti razna crkveno-politička i historijska pitanja. Ovo će svakako poslije zagrebačkog procesa Zagorac-Dr. Bakšić, biti jedan od najinteresantnijih procesa ove vrste, jer će na istom biti pročitana dva pisma Apoštolskog Nuncija u Beogradu g. Pellegrinetta o intervenciji sv. Oca Pape za pok. Vladimira Gritana i ostale naše sunarodnike u Julijskoj krajini.

Optužnica obasiže oko deset stampanih strana, a temelji se na čl. 47 zakona o štampi.

Kao braniloci fungiraće na ovom procesu više poznatih advokata iz Zagreba, Splita, Šibenika i t. d.

NAŠI DOPISI

Kistanje, 19. III.

Danas 17. III. oko 2 sata poslije pola noći izbio je požar u trgovini g. Ljube Lalica iz Kistanja. Trgovina se nalazi u samoj kući koja je nova, a koja je očekivala samo neke posljednje unutrašnje radnje pa da bude sasvim gotova.

Kuća je izgorjela do temelja. U kući i radnji je bilo osim dućanske robe i velika količina ljudske hrane.

Požar je izbio u samoj trgovini i primjećen je tek onda kada je već unutrašnjost dućana bila sva u plamenu. Pošto radnje na zgradi nisu bile sasvim završene, to je sopstvenik sa prodom stanovao u drugoj zgradi koja se nalazi u dvorištu iste kuće.

Uzrok požara je nepoznat. Šteta se cijeni oko 250.000 din. A zgrada je osigurana kod „Kroacije“ sa 150.000 din. **S.**

Plavno, 15. marta

Veliki pomor u selu zbog epidemije. — Ono, što se događa u našem selu, mislim da se nigdje u našoj državi ne događa. Već preko mjesec dana mrtvačko zvano sa crkvene zvonare jutrom, o podne i u popasno doba oglašava smrt sad djeteta, sad starca, sad odrasla čeljadeta. Kosa se čovjeku ježi slušajući ovo tužno svakodnevno brecaње.

Na našim grobljima svakog dana po dva-tri groba nova.

Људи umiru i nestaje ih, kao trave kad žega priprži.

Gripa i grudobolja kose nemilosrdno i pobiru nedужни порез.

A što раде санитарне власти?

Тек данас општина нам посла лекара г. Д. Јанковског. Али, јели у стању сам један човек да у селу од преко 300 душа спречи и угуши разбјешјелу заразу?

Што о овоме мисли госп. здравствени референт. Или и он мисли да Плавањци не вријед пажње, колико један пометач кинских улица. **Плавањац са Башинца**

Кула-Атлагића, 8. марта

Иницијачивом Глигорја Иљаншека, учитеља у Кули-Атлагића основана је соколска чета. У управу су ушли: за старјешину Војводић Стеван Крстин, земљорадн.; за начелника Војводић Душан Стеванов, земљорадн.; за тајника Стегњић Недељко п. Васе, земљорадн. за ревизора Бабић Павао Ђурин, земљорадн. и Иљашенко Глигорје, учитељ. Омладина је врло добро схватила значај ове соколске чете којој је циљ физичко и морално васпитање омладине и уписала се у великом броју. Члашки улог је 3 динара. До сада се уписало преко 40 чланова.

Izmjene u zakonu o dalmat. agraru.

Обнародован је закон, којим су у zakonu о uređenju agrarnih odnosa u Dalmaciji učinjene izvjesne izmjene. Tako је produžen i rok за prijave.

Ljubljanski Velesajam

Oglašava da je uprava Ljubljanskog velesajma i ove godine izdala Propagandne markice na srpskom, hrvatskom, njemačkom i francuskom jeziku kao reklamu za proljetni velesajam, koji će se održati od 30. maja do 8. juna ove godine.

Markice su vrlo ukusno izrađene. Tvrtke ih mogu zatražiti od uprave velesajma, koja će im ih odmah i besplatno poslati. Poštanska uprava dozvolila je, da se mogu ove markice lijepiti na sve listovne poštanske pošiljke.

Automobilska izložba na Ljubljanskom velesajmu. Bureau Permanent International des Constructeurs d'Automobiles u P. rizu, koji fungira kao međunarodni ured automobilske industrijalaca, i ove je godine dozvolilo svojim članovima, da izlažu svoje proizvode na XI. međunarodnom velesajmu u Ljubljani, koji će se održati od 30. V. do 8. VI. ove god. Prijavilo se već mnogo automobilske firme za učestvovanje na automobilskoj izložbi, koja će biti ove godine vrlo impozantna, budući da će na istoj učestvovati sve veće tvornice Austrije, Belgije, ČSR, Engleske, Francuske, Italije, Njemačke, Švicarske, Udruženih Američkih Država. Najnoviji tipovi različite kakvoće i cijena omogućiti će interesantu dobru kupnju automobila i motocikla, a svim ostalim pak pregled najnovijih pronalazaka na polju automobilske industrije.

NOV. ST. MPARIJA — ŠIBENIK
NIKOLA ČIKATO — Zastupnik.